

JOHAN VAN DORSTEN

*Gods beminden
van de Wesselhoeve*

GODS BEMINDEN VAN DE IJSSELHOEVE

Johan van Dorsten

Gods beminden van de IJsselhoeve

Westfriesland

Eerder verschenen in deze serie:

Het meisje op de IJsselhoeve

Boerin van de IJsselhoeve

Een toekomst voor de IJsselhoeve

ISBN 978 90 205 0566 5

NUR 344

© 2011 Uitgeverij Westfriesland, Utrecht
Omslagillustratie en -ontwerp: Bas Mazur

www.uitgeverijwestfriesland.nl

Alle rechten voorbehouden

*Het is tevergeefs dat gijlieden vroeg opstaat
laat opblijft, eet brood der smarten, het is also
dat Hij het Zijn beminden als in de slaap geeft.*
Psalm 127:2 Rembrandtbijbel

WAT VOORAF GEBEURDE

Annet en Albert zijn met hun gezin de oorlog goed doorgelopen. In de eerste jaren na de oorlog van 1940 tot 1945 leek het leven zijn normale gang te hervinden. Er was echter heel veel veranderd. Een boer die op een bedrijf met goede grond een veertig koeien melk en werkvolk kon aannemen zoveel hij nodig had, en ook nog voor een koopje, zat feitelijk op rozen. Zo ervoeren Annet en Albert dat ook. Er moest in de oogsttijd wel hard worden gewerkt en ook buiten de oogsttijd was er veel dat hun aandacht vroeg, want in een stal vol levende have was altijd wel iets aan de hand. Maar als je dan na enkele jaren al ontdekte dat het geld in het kabinet elk jaar meer werd, ja, wat had je dan nog te wensen?

Annet ging over het geld, dat had Albert meteen na hun trouwdag zo geregeld. Annet was wel zo wijs het degelijke maar ook heel zuinige beleid gewoon voort te zetten. Ze wist genoeg van het boerenleven om te beseffen dat goede jaren meestal werden afgewisseld door minder goede en soms ronduit slechte jaren. Als je dan zoals zij waren begonnen met een schuld bij Geertje en bij haar vader, dan moest je de hand op de knip houden als je ooit zover wilde komen dat je kon boeren zonder veel schuld. Annet praatte er vaak over met Geertje, haar oude meid en vriendin, die nu zelf boerin was geworden. Ze besepte dat Geertje gelijk had als ze voorspelde dat het werkvolk heel duur zou worden en dat je als boer alleen maar kon overleven als je geregeld investeerde.

Zo was het leven in die eerste jaren na de oorlog eigenlijk heel genoeglijk. Tot verwondering van Albert en Annet bleef de verkering tussen Pieter en Jacomien, die in de oorlog bij hen was blijven hangen, in stand. Pieter was al eens een weekeinde naar Delft geweest en Jacomien was nog vaker een weekeind bij de ouders van Pieter geweest. Nu Tirza weer naar Amsterdam was gegaan, had Lia al wel een

paar keer een vriend gehad, maar van echte verkering was eigenlijk nog geen sprake. 'Ze is ook nog veel te jong daarvoor,' zei Annet ervan, 'een meisje van vijftien, het is gewoon te gek om over te praten.'

'Maar Annet, ze is nu eenmaal voorlijk, dat zit in mijn geslacht,' gaf Albert zijn mening.

'Kan wel zijn,' zei Annet, 'maar ik wil voorlopig geen vrijer van haar hier zien.'

Gelukkig was Lia veranderd. Zo gek als ze was geweest op haar dertiende, zo bezadigd was ze op haar vijftiende. Ze scheen geschrokken te zijn van zichzelf en Annet deed alles om die mening te stijven.

Hoewel het leven genoeglijk leek verder te gaan in die jaren na de oorlog, veranderde er veel in de wereld. De industrie kwam op en werd een geduchte concurrent voor de boerenstand. Een arbeider in de industrie verdiende goed en dat vertaalde zich ook in redelijke lonen voor de arbeiders bij de boeren. Want iedereen wilde net zo veel verdienen als zijn collega. De tijd dat een boer als koning heerste op zijn bedrijf, was voorgoed voorbij...

HOOFDSTUK 1

Het was volop zomer en op de IJsselhoeve werd er gehooïd. Albert had – na overleg met Annet, die zonder hem dat te vertellen eerst met haar vader had overlegd – anderhalve hectare bouwland ingezaaid tot grasland en nu was de eerste snede een paar dagen geleden gemaaid. Ze hadden de grote berg al helemaal vol met hooi uit land dat allang grasland was. Het ingezaaide land had even tijd nodig om een mooie grasmat te produceren. Nu lag echter het gemaaide gras als een dik zwad op het land en Albert was verrukt bij de aanblik. Hij zat op zijn tractor en schudde met de combinatie het gras uiteen. Het een dag tevoren gemaaide gras geurde hem tegemoet. Albert kreeg er visioenen van graag vretende koeien van, die nog meer melk gaven dan gewoonlijk.

Er was met de bevrijding nogal het een en ander veranderd op de IJsselhoeve. O ja, Pieter, Nico, Ilze en Wim waren voor een jaar ingehuurd, maar de mensen die het laatste oorlogsjaar bij hen hadden doorgebracht, waren allemaal vertrokken. Tirza, het Joodse meisje, was naar Amsterdam gegaan. Ze hoopte dat haar ouders het concentratiekamp hadden overleefd. Ze wist dat haar ouders op het moment dat zij waren opgepakt niet wisten waar hun dochter verbleef. Het was niet waarschijnlijk dat ze de oorlog hadden overleefd, want in het Duitse rijk waren miljoenen Joden vermoord. Gait, de lapjeskoopman door wiens bemiddeling het meisje bij hen was gekomen, was met haar meegegaan naar Amsterdam en ze hadden haar vader gevonden! ‘De man leek een levend lijk,’ vertelde Gait naderhand. ‘Maar hij leefde in elk geval. De moeder van Tirza heeft de oorlog niet overleefd, en waarschijnlijk haar beide broers ook niet. De man was wel zo gelukkig dat zijn mooie dochter gezond en wel de oorlog was doorgekomen.’ Gait vertelde met ontroering in zijn stem: ‘Toen ik zag hoe blij de man was dat zijn dochter niet had geleden, kreeg ik tranen

in mijn ogen en ik dacht: wat is het goed geweest dat wij in het verzet hebben gedaan wat we konden. Die blijdschap van zo'n vader en dochter maakte alles goed.' Hij vertelde dat Tirza had gezegd: 'Pa, zodra je een beetje bent aangesterkt wil ik je laten kennismaken met die familie, en vooral met mijn vriendin Lia.'

Annet zei ontroerd: 'Wat fijn dat wij haar hier konden hebben. Ze was ook al helemaal in ons gezin opgenomen, niet dan, Albert?'

'O ja, en ze werkte ook alle dagen mee.'

Hoewel Annet het meisje miste, vond Albert het allang goed dat ze nu weer alleen met eigen volk waren. Ja, het personeel was er natuurlijk ook, maar dat hadden ze voor het werk en zonder hen konden ze niet, want ze molken nu veertig koeien. Dat deden ze met hun zessen. Hogers, Albert en Pieter molken er ieder zeven en de anderen ieder zes. En toch was het melken nog altijd een opgave, hoor. Zodra er een melker uitviel – ze hadden allemaal op hun tijd hun vrije zondag – had je meteen langer werk.

Het was al een paar keer gebeurd dat de melkrijder aan de weg stond te wachten. Dat kon natuurlijk niet, want Albert wist heel goed dat een melkrijder op tijd aan de fabriek moest zijn. Daarom had Albert er bij Annet op aangedrongen dat het eerste wat er nu gekocht zou worden een melkmachine moest zijn. Ja natuurlijk, maar wist Albert wel wat een melkmachine ging kosten? Eh, nee, maar Annet ging toch over het geld?

De melk deed een goede prijs in deze tijd, maar Annet wilde toch graag nog wat wachten. O, ze begreep wel dat het weleens een probleem kon worden om elke dag al die koeien te melken. Ze waren op visite geweest bij Van der Wede en die had het over een loopstal gehad. 'Daar lopen de dieren los in de stal en de mest valt door roosters zo in een kelder, zodat je niet elke dag de stal hoeft uit te mesten. Want het werkvolk gaat veel duurder worden. Misschien wel zo duur dat een boer het zich niet kan per-

mitteren om meiden en knechten te hebben.'

Albert geloofde daar niet in, maar Annet wist dat Van der Wede altijd vooruitkeek. Hij was iemand die zich altijd breed oriënteerde. Annet had hem gevraagd hoe die situatie dan zomaar zou gaan veranderen. Hij had gezegd: 'Ik zal jou dat artikel wel meegeven, dan kun je het zelf lezen.' Annet had het artikel meteen die week gelezen en ze vond dat de man die het geschreven had best gelijk kon hebben. Ze zei tegen Albert: 'Alles gaat vast veranderen, Albert. Heb jij dan ook niet in de krant gelezen dat ze nu hebben uitgerekend dat een arbeider drieëndertig gulden in de week moet verdienen om rond te komen?'

'Eh, nee, maar dat is toch zeker flauwekul? Ze kunnen wel zoveel in de krant zetten.' Hij voegde er woedend aan toe: 'Drieëndertig gulden in de week, dat is bijna drie keer zo veel als Hogers hier verdient. Dat is toch te gek om over te praten.'

'Maar ik denk dat ze gelijk hebben, Albert, en ik vind dat wij Hogers geleidelijk aan meer moeten laten verdienen, anders zie ik hem vandaag of morgen ook nog naar de fabriek gaan. En trouwens, wij willen toch zeker niet van het geld van een arbeider groot worden?'

Albert bleef mokken, vooral omdat hij vreesde dat die toestand ervoor zou zorgen dat het kopen van een melkmachine nog wel een tijdje uitgesteld moest worden. Hij zei als slot: 'We hebben veel te lang werk als er iemand uitvalt.' 'Maar dan help ik wel een keer melken, Albert. Dat doe ik liever dan nu een machine te kopen die straks misschien niet eens in een loopstal past. En je weet dat ik nog steeds niet in verwachting ben, dus ik kan het best.'

Daar had Albert geen antwoord op. Nadat ze samen en ieder afzonderlijk hadden gebeden om nog een kind, was Annet niet weer zwanger geworden. Annet zei ervan: 'Het is zeker genoeg geweest. Het kan natuurlijk zo zijn dat ons geen kinderen meer worden toevertrouwd.'

'Nou ja, Annet...'

‘Albert, ik help jullie nu liever dan een machine te kopen die niet in een loopstal past.’

‘Een loopstal, zou die er dan echt moeten komen?’

‘Ik denk dat we daar met het grote bedrijf dat we hebben niet aan ontkomen, Albert. We hebben dit jaar de meiden en knechten kunnen inhuren voor een redelijk loon, maar dat lukt volgend jaar vast al niet meer. De zuster van Ilze werkt op de fabriek en ze verdient haast het dubbele van wat Ilze hier verdient, terwijl ze elke avond om vijf uur klaar is en ’s morgens pas om halfacht begint. En dan is ze ook nog eens elke zaterdag vrij.’

‘Heeft Ilze dan nu al gezegd dat ze zich niet weer wil besteden?’

‘Ilze en Nico hebben verkering, Albert. De ene zaterdagavond zijn ze bij haar thuis en de andere zaterdagavond bij de ouders van Nico. Ze praten erover om bij de ouders van Nico een kamer aan te bouwen. Zijn ouders hebben een ruim huis en ze willen niets liever dan dat die twee trouwen. Nico kan zo terecht bij die man die overal tuinen verzorgt.’

‘Tot nog toe had een boer een ruime keuze uit meiden en knechten. Zal dat dan zomaar ineens gaan veranderen?’

‘Volgens Van der Wede wel, en ik hecht veel waarde aan wat hij zegt.’

Albert geloofde nog steeds niet dat het zo’n vaart zou lopen, maar toen Annet voorstelde om Hogers meteen een tientje extra te geven, protesteerde hij niet. ‘Aan Hogers hebben we een heel goede arbeider. Hij weet alles over de boerderij, vaak nog beter dan ik, hoor. Maar de meiden en knechten hebben we voor een jaar gehuurd en daar gaan we niks aan veranderen.’

‘Die komen zelf wel met de boodschap dat ze meer willen verdienen als het jaar om is, of misschien kijken ze al wel uit naar ander werk.’

‘Dan nemen we niet meer dan één knecht aan en dat wordt dan Pieter of Nico.’

‘Pieter gaat vast en zeker naar Jacomien, het schijnt dik aan te zijn tussen die twee. En Jacomien heeft al uitgekeken naar werk voor hem en ze denkt dat ze daar wel in zal slagen.’

‘Wat moet een jongen als Pieter nou in een stad als Delft?’
‘Daar denken zij gemakkelijker over dan jij en ik. De vader van Jacomien is dirigent van een mannenkoor en op dat koor zit ook de directeur van een postkantoor. Zodra daar een open plek is, kan Pieter er beginnen.’

‘En ik dacht dat Pieter verliefd was op Lia?’

‘Ja, wás ja, maar toen Lia en Tirza op Bevrijdingsdag hebben bekonkeld dat Pieter maar een avond met Jacomien uit moest gaan, hebben ze natuurlijk niet voorzien dat het meteen zou klikken tussen die twee. Bovendien is Lia net vijftien geworden...’

‘En Nico heeft dus vaste verkering met Ilze. Ik had die Pieter anders wel als schoonzoon willen hebben, hoor.’

‘Och man, waar praat je over. Het zat er voor hen toch niet in om hier in de toekomst boer te worden. Als ik het zo bekijk, en dat artikel van Van der Wede gaat daar ook over, dan mogen wij blij zijn dat wij hier in de toekomst boer kunnen blijven.’

‘Hè, waar praat je over, Annet. Wij hebben veertig koeien en onze veestapel is bepaald niet de minste, hoor. Wij zijn boer en boerin, wat wil je nou nog meer?’

‘Wij zijn boer en boerin bij de gratie van het feit dat wij al het werkvolk hebben kunnen inhuren ver beneden het loon waar zij eigenlijk recht op hebben. Ze verwachten dat een knecht en een meid wel drie keer zo veel moeten verdienen als waar ze altijd voor hebben gewerkt.’

‘Is de man die dat artikel heeft geschreven wel goed bij zijn hoofd? Ha, drie keer zo veel verdienen. Dan zouden Pieter en Nico dus ongeveer zeshonderd gulden in een jaar moeten verdienen. Mooi niet, dus! Dan mag de melk ook wel drie keer zo duur zijn.’

‘Het is maar de vraag of dat wel zal gebeuren, Albert.’

Volgens de man die dat artikel schreef, heeft een boer alleen nog een toekomst als hij meer koeien melkt met minder personeel.'

'Dat kan toch helemaal niet, Annet. Wij hebben het nu al veel te druk. Als wij nu nog meer koeien houden terwijl we tegelijkertijd minder personeel hebben, dan is elke werkdag te kort om alles na te gaan.'

'Ja, en daarom pleit die man voor zogenoemde loopstallen. Een grote stal waar de koeien vrij in rondlopen, waar de mest door roosters in een kelder valt. Je moet dan een grote tractor hebben en een grote tank waar je de mest in pompt, die je dan over het land verspreidt. Dan heb je immers veel en veel minder werk dan nu, nu we eerst alle mest op een kruiwagen naar buiten kruien en in het voorjaar diezelfde mest dagenlang vork voor vork weer op een wagen laden om die naar het land te brengen.'

'Maar dat is geen gek idee. Stel je voor, dan hoef je als boer alleen nog maar een tractor te besturen.' Albert stond een tijdje diep na te denken en na een poosje vroeg hij: 'Zegt die man in dat artikel ook hoe je dat allemaal gaat betalen?' 'Hij noemt wel een paar voorbeelden. Het schijnt ook zo te zijn dat je subsidie van de regering krijgt.'

'Subsidie?'

'Ja, dat is geld dat je krijgt en niet weer terug hoeft te betalen. En kijk, hier staat een foto bij van zo'n stal. Een stal voor honderd koeien! Die zijn er nog niet in Nederland, maar ze zullen snel genoeg komen als je nagaat dat de lonen nu al drie keer zo hoog zijn geworden als vlak voor de oorlog.'

Albert was nu zo geïnteresseerd dat hij de foto bekeek. 'Ha, er staat een prijs bij van negentigduizend dollar. En hoeveel koeien kunnen daar dan in?'

'O, dat moet ik uitrekenen.'

Annet zat een tijdje te rekenen. 'Wij hoeven natuurlijk niet meteen honderd koeien te hebben, maar toch wel zestig, denk ik zo. Ik denk dat wij dan voor een stal met zestig,

zeventig koeien en een tractor die zwaar genoeg is om zo'n grote tank over het land te rijden honderdduizend gulden nodig hebben!

'Nou, gooi die krant met dat artikel dan maar in de kachel, want dat zijn bedragen waar wij nooit aan toe komen. En trouwens, de gebouwen die hier staan zijn van Van der Wede en dus zal die man dan ook zo'n stal moeten bouwen. Zo is het toch?'

'De boerin vertelde me destijds dat in zo'n geval de nieuwe pachter die gebouwen moet overnemen als om een of andere reden de pacht wordt beëindigd.'

'Waar praat je over, als alleen zo'n stal al honderdduizend gulden gaat kosten. En dan wat er nog bij komt! Nou, vergeet het maar. Zo veel geld kunnen wij in een heel leven niet bij elkaar krijgen.'

Albert keek wat voor invloed zijn woorden hadden op Annet, maar die bleef peinzend voor zich uit kijken.

'Annet,' riep hij, 'zo is het toch?'

'Sorry, Albert, ik kan het nu nog niet overzien, we moeten eerst maar gewoon verder boeren.'

'Dat lijkt mij ook. Gooi dat artikel nu maar weg.'

Albert ging naar het land met zijn knechten, maar Annet borg het artikel zorgvuldig op. Zij had de indruk dat die man best gelijk kon krijgen en als dat zo was, dan zouden ze echt in die richting verder moeten gaan, als ze tenminste boer wilden blijven. En omdat dat laatste een gegeven was dat vaststond.

Ze boerden eigenlijk heel goed. De melk deed in deze tijd een redelijke prijs, maar de prijs van de aardappelen viel weer tegen. Ze hadden wel een aantal vaste klanten en die namen ook wel hun wintervoorraad af, maar de prijs was gewoon veel te laag. In november stond er maar liefst vijftig mud die nog verkocht moest worden. Ze hadden de prijs al zo laag mogelijk gesteld, maar er kwam maar een enkele klant. Albert ging een paar middagen op pad, maar hij was geen goede verkoper. Hij vroeg de mensen of ze

nog aardappelen nodig hadden en als ze dan 'nee' zeiden, ging hij verder. Nadat hij zo een paar uur bezig was geweest en er niet in geslaagd was klanten te werven, gaf hij het op. 'Niks waard,' zei hij, 'ik ga naar de groenteboer toe en als die ook niets hoeft, koken we ze voor de varkens.'

'Laat mij het maar eens proberen,' zei Van Losen, Alberts schoonvader.

Albert lachte ongelovig, maar zei: 'Als jij denkt dat jij dat spul wel kunt verkopen, dan ga je je gang maar.'

'Va heeft er ervaring mee, Albert, dus ik denk dat hij ze wel gaat verkopen.'

'Dat zullen we dan wel zien,' gromde Albert. Hij kon het al slecht verkroppen dat Annet meer vertrouwen had in haar vader dan in hem.

Anders dan Albert nam Van Losen wel de tijd om de aardappels te verkopen. Hij was een hele middag en avond op pad. Toen hij terugkwam, had hij tot grote verwondering van Albert veertig mud verkocht. 'De rest bewaar je tot het voorjaar, Albert. Ik ga zelf wel met je mee om de verkochte aardappels af te leveren, want er zijn er een paar bij die zullen proberen om niet meteen te betalen.'

'Nou, dan kunnen Piet en Nico wel naar het bietenland,' zei Albert meteen.

'Ik wil niet dat je va die zware zakken de kelder in laat sjouwen, hoor. Waar ben je nou mee bezig?'

Annet wist wel hoe het toeging met het aardappels bij mensen de kelder in sjouwen. Soms moest je gebukt met een half mud aardappelen een lage kelder in tot in een verre hoek. Albert bromde wat, maar nam nu toch Pieter mee. Hij was op de jongen gesteld en hoopte nog steeds dat deze knaap het hart van Lia zou veroveren.

Later diezelfde week kwam Pieter echter bij hen en vertelde: 'De vader van Jacomien heeft geregeld dat ik in januari in Delft kan komen als postbesteller. Daarom wil ik graag per 1 november hier weg.'

‘Gaan jullie dan trouwen?’ vroeg Annet meteen.

‘Ja, dat is wel de bedoeling. Mijn aanstaande schoonouders hebben een groot huis en de vader van Jacomien wil graag dat wij bij hen intrekken. Het lijkt mij wel wat om postbode te worden. Je verdient heel wat meer dan een boerenarbeider, hoor, en bovendien wordt er een pensioen geregeld. En Jacomien zegt dat als ik toch heimwee krijg naar het boerenland, we dan een grote volkstuin nemen. Ze heeft zich er al voor laten inschrijven.’

Annet glimlachte. Jacomien was niet Pieters eerste keus geweest, maar ze had de jongen gewoon ingesponnen, waarschijnlijk in lieflijke draden. Lia en Tirza hadden dan toen wel bekokstoofd dat Pieter niet met Lia naar het bevrijdingsfeest ging, maar nu viste Lia achter het net. Jacomien had Lia geschreven hoe ze het zouden doen. ‘Ik blijf zo lang mogelijk onderwijzeres, ook als we kinderen krijgen, want mijn vader zegt dat hij wel voor zijn kleinkind zorgt, als dat komt.’ En omdat Jacomien al meteen verliefd was geworden op Pieter, was het logisch dat het zo was gegaan.

Albert zei: ‘Och, we hebben in de winter ook geen twee knechten nodig naast Hogers. En als Lia gewoon mee melkt, dan redden we ons wel.’

Lia zei echter een tijdje later: ‘Pa en ma, ik wil graag naar de landbouwwinterschool. Ik heb dit jaar op de boerderij gewerkt en dat is me zo goed bevallen dat ik er alles van wil weten. Dan kan ik me klaar laten stomen om jullie op te volgen als jullie zover zijn. Wat vinden jullie daarvan?’

Annet, die allang blij was dat Lia niet weer aan een onmogelijke verkering was begonnen, zei meteen: ‘Als jij dat wilt, dan moet je dat doen, maar over onze opvolging praten we nog niet, hoor. We zijn al blij dat wij onze wagen in het spoor hebben. Over onze opvolging willen we nog niet eens nadenken!’

Albert daarentegen glom van trots en hij meende: ‘Nou ja, er is natuurlijk niks op tegen om daar alvast over te praten.’

‘Ik wil er niks over horen,’ zei Annet voor haar doen heel streng.

‘Ach,’ vergoelijkte Albert, ‘het kan toch geen kwaad.’

Annet ging daar niet op in, maar ze had al een paar keer trekjes bij Lia ontdekt die erop wezen dat Lia heel trots was en hun werknemers gewoon minachtte. Ze was totaal ongeschikt om met hen om te gaan.

Albert vervolgde: ‘Hoe dan ook, Annet, wij zijn niks minder dan welke grote boer in de buurt, hoor. Volgend jaar gaan we vijfenveertig koeien houden, want ik ga nog weer een bunder bouwland inzaaien. Dat gezeur bij die burgers of ze asjeblijft wat aardappels van mij willen kopen, ben ik al lang zat.’

Annet gaf hem daarin wel gelijk. Maar toch bleef zij zich afvragen of ze niet een loopstal moesten zetten. Albert had dat idee al van zich afgezet toen hij merkte hoeveel geld daar wel mee gemoeid was, maar hoe meer Annet erover nadacht, hoe meer zij tot de conclusie kwam dat het bouwen van een loopstal waarschijnlijk de enige manier was om op den duur boer te kunnen blijven.

Ze werd gesterkt in haar overtuiging toen in het voorjaar bleek dat Nico een baantje in de zuivelindustrie kon krijgen en dat met veel genoeg aannam. Er kwam een jonge vent bij hen om zijn plaats in te nemen. Het was Willem, een grote, roodharige jongen die brutaal kwam vertellen dat hij zich wel bij hen wilde besteden. Hij was de eerste die zich meldde en Albert zei: ‘Nou ja, als we het eens kunnen worden over jouw loon?’

‘Dat is nogal gemakkelijk,’ zei de jongen, ‘er heeft in de krant gestaan dat een arbeider vierendertig gulden in de week moet verdienen. Een boerenknecht heeft kost en inwoning, dus het kan wel wat minder. Ik wil hier komen voor duizend gulden in een jaar en ik wil op zondag vrij zijn.’

Albert viel zowat van zijn stoel van verontwaardiging.

‘Wat?’ riep hij uit, ‘ben je wel goed bij je hoofd? Ik denk dat

ik wel daar wel drie knechten voor kan krijgen.'

De jongen werd niet warm of koud van die uitval van Albert. Hij zei heel kalm: 'Dan ga ik maar. Ik had ook wel gedacht dat jij veel te knijperig was om een normaal loon te betalen.'

Albert wilde hem wel aanvliegen, zo kwaad was hij. Annet, die aan zijn rode gelaatskleur wel zag hoe hij zich had opgewonden, zei nu: 'Wij zullen ons wel redden, hoor.'

Diezelfde week, toen Hogers zijn loon in ontvangst nam, zei hij: 'Ik wil graag even praten over mijn loon. Mijn oude boer, Driekema, is deze week bij me geweest, en hij vroeg of ik alsjeblijft bij hem terug wil komen.'

'Dat ga je toch zeker niet doen?' riep Albert uit.

'Liever niet,' zei Hogers, 'maar hij bood mij veertig gulden in de week en omdat mijn vrouw en ik een groot gezin hebben, moet ik er toch wel over na gaan denken.'

'Vanaf nu verdien jij hier tweeënveertig gulden in de week,' riep Albert woedend. 'Wat denkt die Driekema wel, dat ik mij mijn arbeider af laat pakken?'

'Dan blijf ik natuurlijk hier,' zei Hogers, 'en ik wil je ook wel zeggen dat ik dat met veel genoegen doe, want ik ben hier graag. Heel wat liever dan bij mijn oude boer.'

Annet, die al een paar weken geleden zijn loon op zesen-dertig gulden had gebracht, haalde nog zes gulden uit de kast. 'Alsjeblieft, Hogers. Maar ik reken erop dat je dit jaar niet weer komt om een verhoging.'

'Ik hoop niet dat dat nodig zal zijn,' antwoordde Hogers, 'maar jullie hebben natuurlijk ook wel gemerkt dat alles steeds maar duurder wordt. Ik zag ertegen op om erover te praten, hoor, maar mijn vrouw zei: 'Je moet het hun wel vertellen, want nu gaat de huur ook alweer omhoog. En onze Griet wil graag naar de mulo, omdat ze zo goed kan leren. Maar als ze daarnaartoe gaat, moet ze wel een goeie fiets hebben en een tas voor boeken.'

'Ja,' zei Annet, 'je hebt wel gelijk dat alles steeds duurder wordt. Als nou de melk ook maar meegaat in de prijsstij-

ging, dan hebben wij er geen moeite mee.'

'Nou, dat hopen we dan maar,' besloot Albert.

Ze zaten daarna een tijdje stil bij elkaar, onder de indruk van het maatschappelijk geweld dat in iedere huiskamer was binnengekomen en overal slachtoffers maakte. Bij hen kwam het in de vorm van de in hun ogen absurd hoge lonen die ze zouden moeten betalen.

Na een tijdje zei Albert: 'Als het zó gaat, zaai ik alle bouwland in, hoor.'

'Wil je dan nog meer koeien gaan houden?'

'Er zal niks anders op zitten. Dan moeten we natuurlijk wel een melkmachine kopen, maar dat kunnen we toch beter doen dan steeds maar hogere lonen betalen?'

Annet dacht diep na en knikte. Ze zei: 'Weet je wat jij eens moet doen, Albert?'

'Vertel op!'

'Je moet eens naar de assistent van de Rijkslandbouwvoorlichting gaan en hem om advies vragen.'

'Je bedoelt Van Heukelen? En zou die er wel raad op weten? Nou, ik weet het niet, hoor. Weet je wat het is? Alle knechten trekken een lijn.'

'Laat die man nou maar eens komen, want we moeten wel een goede oplossing hebben. We hebben Hogers weer ingehuurd, maar zullen jullie het met je beiden wel kunnen redden? Als Wim nou ook eens weggaat? Ilze heeft gezegd dat ze nog een jaar wil blijven en dat zij en Nico dan gaan trouwen.'

Terwijl ze bij elkaar zaten, kwam Wim om over zijn loon te praten. Toen hij zei dat hij zich graag opnieuw bij hen wilde besteden, antwoordde Annet meteen opgelucht: 'Je wilt zeker wat meer verdienen, hè?'

'Ik heb er thuis over gesproken en mijn va zegt dat ik dubbel zoveel moet verdienen als in het afgelopen jaar.'

Albert keek vragend naar Annet, maar die zei meteen: 'Je verdient nu tweehonderd gulden, dus je wilt hier een jaar blijven voor vierhonderd?'

De jongen knikte, kleurend, maar Annet zei meteen: ‘Mijn man en ik zijn heel tevreden over jou en we gaan daarmee akkoord.’

Ze gaf hem vijf gulden en zei: ‘Ga thuis maar vertellen dat jij je weer voor een jaar bij ons hebt besteed, dan hoeven ze ook niet uit te kijken naar een andere boer.’

Na zijn vertrek zuchtte Albert: ‘Vierhonderd gulden voor een halfwasknecht. Nou ja, de jongen is heel gewillig en hij melkt tegen een grote op.’

‘Je moet naar Van Heukelen gaan en vragen of hij ons advies wil geven.’

‘Ik zie er niks in, maar als jij het wilt, zal ik het doen. Ik weet echter wel zeker dat hij ons ook niet aan een grote knecht kan helpen.’

Annet ging niet op zijn woorden in. Ze wist nu al wel dat hij er niets in zag om alle gebouwen over te nemen en een grote loopstal neer te zetten, ook niet als Van der Wede de pacht dan naar beneden zou bijstellen. Zijzelf was al tot de overtuiging gekomen dat het voor hen de enige manier zou zijn om boer te blijven. Nu er in Nederland overal industrieën werden opgericht en iedere boerenjongen daar werk kon krijgen, was een boer het laatst aan de beurt, want iedereen wilde wel graag een zaterdagmiddag en een hele zondag vrij zijn. Een boer moest echter ook op zondag melken en voeren. Hogers had nu een keer in de maand een vrije zondag en het was nu vaak al moeilijk om hem te vervangen.

Gods beminden van de Ijsselhoeve

JOHAN VAN DORSTEN

De dappere en ondernemende Albert en Annet van Pijken zijn de Tweede Wereldoorlog relatief goed doorgekomen. Ze hebben hulp geboden aan mensen die dat het hardst nodig hadden. Nu kunnen ze zich weer concentreren op hun boerenbedrijf.

Albert en Annet begonnen ooit als personeel op de Ijsselhoeve. Na verloop van tijd namen ze de boerderij van Annets ouders over, en nog weer later kregen ze de kans te gaan boeren op de statige Ijsselhoeve. Dankzij Alberts harde werken en Annets zakelijke inzicht hebben ze veel weten te bereiken. Maar nu staan ze op een tweekoppige sprong. Om winst te blijven maken moeten ze moderniseren, maar daarmee gaan hoge kosten gemoeid. Zullen die zich ooit terugverdienen? Er breekt een spannende tijd aan voor Albert en Annet...

Gods beminden van de Ijsselhoeve is het vierde en laatste deel in de serie over Albert en Annet van Pijken. De eerdere titels zijn *Het meisje op de Ijsselhoeve*, *De boerin van de Ijsselhoeve* en *Een toekomst voor de Ijsselhoeve*.

Westfriesland

ISBN 978 90 205 0566 5 / NUR 344

9 789020 505665

www.uitgeverijwestfriesland.nl